

Kommunal målsetting for hjorteviltforvaltning 2023-2027

Aurskog-Høland kommune

Innhold

Overordnet kommunalt mål.....	3
Roller og ansvar i hjorteviltforvaltningen.....	3
Definisjoner	3
Mål for forvaltning av elg	5
Status.....	5
Overordnete mål for elgforvaltningen	5
Konkrete mål for elgforvaltningen	5
Virkemidler for måloppnåelse:.....	6
Mål for forvaltning av rådyr	8
Status.....	8
Overordna mål for rådyrforvaltningen	8
Konkrete mål for rådyrforvaltningen.....	8
Mål for forvaltning av hjort	9
Status.....	9
Overordnete mål for hjorteforvaltningen	9
Konkrete mål for hjorteforvaltningen	9
Virkemidler for å oppnå målsetting.....	9
Tellende areal for elg, rådyr og hjort.....	10
Minsteareal	10
Felling av skadegjørende hjortevilt	10
Kassering av dyr.....	11
Frister i hjorteviltforvatningen	11
Vedlegg statistikk	13

Overordnet kommunalt mål

Aurskog-Høland kommune skal ha en forvaltning av hjortevilt som ivaretar bestandenes og leveområdenes produktivitet og artsmangfold. Det skal legges til rette for en lokal og bærekraftig forvaltning med sikte på nærings- og rekreasjonsmessig bruk av hjorteviltressursene. Forvaltningen skal videre sikre bestandsstørrelser som fører til at hjortevilt ikke forårsaker uakseptable skader og ulemper på andre samfunnsinteresser.

Den kommunale hjorteviltforvaltningen skal være tydelig og forutsigbar på roller og ansvar.

Jakt i Aurskog-Høland kommune skal foregå innenfor rammene til gjeldende lovverk og utøvelsen skal gjennomføres i henhold til viltlovens § 19 (human jakt). Jakt og fangst skal utøves på en slik måte at viltet ikke utsettes for unødige lidelser og slik at det ikke oppstår fare for mennesker, husdyr og ikke forårsaker skade på eiendom

Den kommunale målsetningen vedtas for perioden 2023-2027.

Roller og ansvar i hjorteviltforvaltningen

Kommunen: Etablerer overordnede mål for utviklingen av hjorteviltbestandene. Ivaretar andre interesser (jordbruk, skogbruk, påkjørsler, naturmangfold, offentlige interesser etc.) Fastsetter minsteareal, godkjenner vald og bestandsplanområder og tildeler fellingskvote og behandler skadefellingssøknader.

Grunneier: Enerett til jakt på sine arealer. Samarbeider om hjorteviltforvaltningen gjennom vald og bestandsplanområder, samt organiserer jakten gjennom jaktfelt. Utarbeider bestandsplaner i tråd med kommunale målsetninger.

Definisjoner

Jaktrettshaver: Retten til å jakte på egen eiendom tilhører grunneier hvis ikke annet er bestemt jf. viltloven § 27.

Minsteareal: Begrepet har to rettsvirkninger:

1. Størrelsen på det tellende arealet som normalt skal ligge til grunn for hver fellingstillatelse som jaktrettshaverne har krav på.
2. Arealstørrelsen på det minste sammenhengende areal som offentlig forvaltning kan godkjenne som et vald.

Minsteareal fastsettes av kommunen gjennom lokal forskrift for elg, hjort og rådyr.

Tellende areal: Tellende areal er det arealet som legges til grunn ved tildeling av fellingstillatelser. For rådyr, elg og hjort skal hovedsakelig arealer av produktiv og uproduktiv skog og arealer av myr under skogrensa regnes med.

Vald: Det geografiske området som er offentlig godkjent for jakt på en eller flere hjorteviltarter, og som får tildelt fellingstillatelse fra kommunen. Vald er den enheten som rapporterer fellingsresultat til det offentlige.

Jaktfelt: Dersom et vald deles opp av jaktrettshaverne, for eksempel slik at flere jaktlag får tildelt hvert sitt jaktområde, kalles disse jaktfelt. Jaktfeltet er den geografiske enheten som rapportering av sett elg/sett hjort gjelder for.

Bestandsplanområde: To eller flere vald som samarbeider om å utarbeide en bestandsplan for arten.

Bestandsplan: En flerårig, maksimalt femårig, plan som beskriver den årlige avskytingen av en hjorteviltart fordelt på kjønn og alder.

Mål for forvaltning av elg

Status

Med tanke på antall, kjønns- og alderssammensetning, kan elgstammen i Aurskog-Høland kommune anses som generelt god, men det er store lokale variasjoner. I enkelte områder er både elgbestanden og jaktutøvelsen sterkt preget av predasjon fra ulv. I siste 3 års periode ble det felt i gjennomsnitt 234 elg pr år i kommunen. Antall elg drept i trafikken har ligget i snitt på 17 pr år i samme periode. Registrerte elgpåkørsler er i snitt 48 pr år, dvs 31 som blir friskmeldt eller ikke funnet.

Overordnede mål for elgforvaltningen

- Aurskog-Høland kommune har mål om å ha en stabil elgbestand (kommunen sett samlet).
- Aurskog-Høland kommune har mål om å ha en høyproduktiv elgstamme som produserer et høstingsverdig overskudd til avkastning for grunneier, jaktinteresser og som matressurs.
- Elgbestanden i Aurskog-Høland kommune skal være minst mulig i konflikt med jordbruk, skogbruk og trafikk.
- Kommunen ønsker å få mer kunnskap om ulvens påvirkning på elgbestanden for å kunne fatte forvaltningsgrep som tar høyde for ulvepredasjon.

Konkrete mål for elgforvaltningen

Parameter	Gjennomsnitt		Virkemiddel
	2020-2022	Mål	
Sett kalv pr ku	0,51	Høy produksjon	Sikre produktiv alder i grunnstammen.
Felt elg pr jegerdag	0,046	Stabilitet 0,045-0,05	
Sett ku pr okse	1,8	Mellom 1,5 og 2	Høy andel kalv i avskytingen
Beitetrykk furu	25-40%	<40%	Beitetakst
Slaktevekt kalv	63	Bremse den negative trenden	Sikre høy produktiv alder i grunnstammen. God beitetilgang
Slaktevekt ungdyr	129	Bremse den negative trenden	Økt kalvevekt
Trafikkdrept elg	17 pr år	Ikke over 5% av tildelt kvote	Lokale bestandsreduksjoner
Predasjon	250-300 ?	Minske betydningen av predasjon	Høy andel yngre dyr i uttaket. Sikre høy produksjon

Virkemidler for måloppnåelse:

- Jakt er det viktigste virkemiddelet for å styre elgbestanden.
- Grunneiers jaktrett og forvaltningsrett benyttes for å oppfylle de kommunale målene for elgforvaltning.
- Valdenes lokalkunnskap og erfaring benyttes for å sikre lokalt engasjement og lokal tilpassing i den kommunale forvaltningen.
- Kuer og okser i høyproduktiv alder gir tidlig fødte kalver, større kalver, høyere andel tvillingkalver og generelt dyr med bedre forutsetninger. Dette bør gjenspeiles i gjennomsnittsalderen på de produktive dyra. Et høyt uttak av unge dyr en forutsetning.
- Avskytingen må legges opp på en slik måte at stammen har en hunn- og hanndyrfordeling mellom 1,5-2 kuer per okse blant dyr eldre enn kalv, registrert via sett elg.
- Ved avskyting som legger opp til 1,5-2 kuer pr okse og høy andel ungdyr sikres tilstrekkelig antall store okser i stammen. Store okser er et naturlig element i elgstammen, bidrar til en mer aktiv brunstperiode, gir en kvalitativt god elgstamme, høyere produksjon og gir en mer attraktiv jakt og naturopplevelse
- Aurskog-Høland kommune skal stimulere til at valdene i hele kommunen har felles forvaltningspraksis for å sikre helhetlig forvaltning over store arealer.

Det skal være et nært samarbeid med nabokommuner, bl.a. ved deltakelse i Elgregionråd øst.

Bestandsplanbasert forvaltning

Krav til bestandsplanområdet og planen

Elgforvaltningen skal i utgangspunktet være bestandsplandrevet. Det innebærer tildeling til bestandsplanområdene som utarbeider flerårige avskytingsplaner.

NB! Bestandsplaner som er vedtatt før 1.1.2023 videreføres uten endringer, og forholder seg til tidligere vedtatte kommunale målsettinger.

For å bli godkjent som bestandsplanområde stilles det følgende krav til bestandsplanene:

1. Bestandsplanområdet eller valdet må disponere tellende areal minimum 20 ganger minstearealet for å få godkjent flerårig plan.
2. Bestandsplanen skal ha en varighet på to til fem år, hvor treårige planer er å foretrekke.
3. Bestandsplanen skal inneholde:
 - a. En vurdering av hvordan elgstammen i planområdet forholder seg til kommunal målsetting.
 - b. En vurdering av hvordan elgstammen utviklet seg i forrige planperiode.
 - c. En tydelig beskrivelse av hvilke tiltak som må gjennomføres for at elgstammen skal harmonere med kommunal målsetting – mål for planen.
 - d. En realistisk årlig avskytingsplan som bidrar til å bringe/holde elgstammen i området så tett opp mot kommunal målsetting som mulig.
 - e. En årlig evaluering av årets jakt opp mot de kommunale målene og målene i bestandsplanen.

f. Avskytingsplanen skal minimum inneholde alle disse følgende tre dyrekategorier hvert år, og årlig planlagt uttak av hver kategori skal presiseres i antall og prosentandel:

- Kalv
- 1,5 år og eldre hanndyr
- 1,5 år og eldre hodyr.

Avskytingsplanen kan dele opp i ytterligere kategorier, men andelen kalv i uttaket skal presiseres uansett.

Valdene kan i sine bestandsplaner lage egne regler for nedklassifisering av dyr. Det bemerkes at dette er for internt bruk i valdene/bestandsplanområdene. Rett kjønn, alder og slaktevekt skal rapporteres til kommunen.

Dersom disse interne nedklassifiseringsreglene fører til at målsetningene i bestandsplanen ikke blir nådd, for eksempel at det blir skutt for mye eller for lite av en kjønns eller alderskategori skal dette rapporteres til kommunen.

Alle dyr som nedklassifiseres skal registreres med rett alder i Hjorteviltregisteret.

Vesentlige avvik

Ved vesentlige avvik fra godkjent bestandsplan målt i felte dyr, kan kommunen gå inn for å tildele dyr etter alder og kjønn, jfr. § 16 i forskrift om forvaltning av hjortevilt, slik at forutsetningene og intensjonene i planen blir oppfylt.

Kommunen vil sette 20 % avvik som grensen for vesentlig avvik i godkjente bestandsplaner. Det betyr at inntil 20 % av ubenyttet kvote kan overføres til neste år, og at årlig tildeling kan overstiges med inntil 20 %. Det forutsettes at kalveandelen i avskytingen ikke er lavere enn fastsatt i godkjent bestandsplan. For små vald/bestandsplanområder vurderes og konkretiseres tillatt prosentvis avvik ved godkjenning av bestandsplan.

Overskridelse av kvoten ved planperiodens slutt anses uansett som feilskyting og behandles i henhold til viltlovens § 48. Dyra, eller verdien av dem vil da bli inndratt til fordel for kommunens viltfond.

Det regnes aldri som avvik dersom det skytes kalv i stedet for voksent dyr og 1 ½ åring. Avskyting av yngre dyr enn det planen tilsier påvirker ikke neste års kvote.

Bestandsplanområder som ikke oppfyller kommunale målsettinger i uttaket, og som systematisk oppnår skjevt uttak mellom tildelte og felte dyr, ved at man for eksempel utnytter kalvekvotene for lite, vil få økte kalvekvoter ved den videre tildelingen. Det tas løpende hensyn til tidligere års avskytinger. Alle felte dyr skal belastes tildelt kvote med mindre slaktet er kontrollert og vurdert som uegnet som mat.

Bestandsplanområdene oppfordres til selv å disponere et visst antall fellingstillatelser som skal brukes til dyr som bestandsplanområdene ønsker å premiere jaktfeltene for å ta ut, interne nedklassingsregler, ved eventuelle feilfelling eller ved behov for uttak av skadegjørende elg innenfor jakttiden.

Elgvald uten godkjent bestandsplan

Elgvald som ikke deltar i eller ikke kan få godkjent egen bestandsplan (under 20 ganger minsteareal) får tildelt kvote etter § 18 i Forskrift om forvaltning av hjortevilt, det vil si kalv, hanndyr 1 ½ år og eldre og hunddyr 1 ½ år og eldre.

Kommunen vil benytte følgende fordeling mellom kjønns og aldersklassene.

- Kalv 60 %
- Hanndyr 1 ½ år og eldre 20 %
- Hunndyr 1 ½ år og eldre 20 %

Kontrollrutiner

Aurskog-Høland kommune gjennomfører kontroll av felt elg. Det foretas en tilfeldig utvelgelse av et antall jaktfelt hvert år. Tilfeldig utvelgelse gjøres på nytt hvert år, slik at jaktfelt kan trekkes ut flere år på rad.

Mål for forvaltning av rådyr

Status

Det er store lokale variasjoner i rådyrtettheten innad i kommunen med en tydelig gradient fra dyrka mark til de større sammenhengende skogområdene.

Antall skutte rådyr i kommunen har de siste 3 årene ligget på i snitt 413 pr år. Antall rådyr drept i trafikken har i samme periode ligget på 78 pr år, dvs 19% av skutte dyr. I forhold til tildelte fellingstillatelser, 1602, er antall drepte rådyr i trafikken 7%.

Overordna mål for rådyrforvaltningen

- Kommunen har et mål om å holde antall rådyrpåkjørsler på et lavt nivå.
- Aurskog-Høland kommune ønsker å stimulere grunneierne til å opprette større rådyrvald og områder for kvotefri jakt for å forvalte rådyr på en mer helhetlig måte
- Kommunen skal jobbe for en enklere innrapportering av felte dyr

Konkrete mål for rådyrforvaltningen

	Gjennomsnitt 2020-2022	Mål	Virkemiddel
Trafikkdrepte rådyr	78 pr år	Ikke over 7% av tildelte kvoter	Større avskytning,
Større forvaltningsområder	Ca 250 vald i dag	Større vald	Samarbeid. sammenslåing
Fellingsrapporter		Bedre rapportering	Enklere rapporteringsrutine

Grunneierbasert forvaltning

Aurskog-Høland kommune ønsker å stimulere grunneierne til å opprette større rådyrvald for kvotefri jakt for å forvalte rådyr på en mer helhetlig måte, både som jaktobjekt, kjøttressurs og rekreasjon. Rådyrvald som disponerer et tellende areal på minimum 20 ganger minstearealet (10 000dekar) kan etter søknad tildeles fellingstillatelsen for rådyr som kvotefri jakt. Før kvotefri jakt på rådyr tildeles kan kommunen kreve at det utarbeides en avskytningsplan.

For søknad om rådyrvald kreves følgende:

- Dokumentert grunneierliste med oversikt over gårds- og bruksnumre og tellende areal.
- Oversikt over tellende areal og valdets avgrensning på kart
- Navn og adresse for valdansvarlig

For vald som ikke gis kvotefri jakt, tildeles fellingstillatelser årlig som frie dyr.

Mål for forvaltning av hjort

Status

Hjorten er den minst tallrike hjorteviltarten i kommunen, men en ser en tydelig økning de siste årene.

Overordnede mål for hjorteforvaltningen

- **Aurskog-Høland kommune skal ha en bærekraftig men lav hjortebestand, som består av robuste dyr.** Hjort er en naturlig art for Aurskog-Høland kommune, og det skal derfor innenfor rammene i Naturmangfoldloven legges til rette for å kunne høste av bestanden når best mulig kunnskap tilsier at arten produserer et høstingsverdig overskudd. Mye tilsier at hjorten nå produserer et lite, men høstingsverdig overskudd i Aurskog-Høland kommune.
- Hjort er en art som kan gjøre betydelig skade på skog i form av toppskuddbeite på gran og barkgnag i hkl 3 gran. Utfordringen er at disse skadene kan opptre svær lokalt og flekkvis i kommunen. I de områdene som får store ansamlinger av hjort kan det gi store konsekvenser for berørte grunneiere og bønder. Hjorten er i større grad et flokkdyr enn rådyr og elg, samt at man ser at hjorten opptre mer flekkvis. **Hjortebestanden skal være minst mulig i konflikt med landbruk (jordbruk og skogbruk), trafikk og andre interesser.**
- Det åpnes for jakt på hjort i Aurskog-Høland kommune

Konkrete mål for hjorteforvaltningen

	Gjennomsnitt 2020-2022	Mål	Virkemiddel
Kunnskap		Bedre oversikt over bestanden	Kreve registrering av Sett hjort og slaktevekter
Forvaltning i tråd med Naturmangfoldloven		Opprettholde et høstingsverdig overskudd	Åpne for jakt. Minsteareal og kvotetildeling tilpasset bestandsstørrelse.
Konflikt med landbruket		Minimalisere	Informasjon om tiltak. Store vald med mulighet for høyere avskytning i problemområder

Virkemidler for å oppnå målsetting

Aurskog-Høland kommune ønsker en bedre oversikt over hjortebestanden. Alle vald som får tildelt fellingstillatelse på hjort skal registrere sett-hjort og slaktevekter.

Hjortevald som ikke deltar i bestandsplanområder (minimum 20 ganger minstearealet) får tildelt kvote etter § 18 i Forskrift om forvaltning av hjortevilt, det vil si kalv, spissbukk, hodyr 1,5 år og eldre og hanndyr 1,5 år og eldre.

Ved årlig tildelt kvote tildeles dyr med følgende fordeling:

- Kalv: 50 %
- Spissbukk: 20%

- Hodyr 1,5 år og eldre: 20 %
- Hanndyr 1,5 år og eldre: 10 %

Tellende areal for elg, rådyr og hjort

Grunnlag for tellende areal:

Elg og hjort: Utmark (skog, myr, uproduktiv skogsmark) dyrka mark under 100 daa med skog på alle kanter og tjern under 100 daa

Rådyr: Skogareal og myr, dyrka mark og tjern under 100 daa

Minsteareal

For Aurskog-Høland kommune er det ved lokal forskrift av xx.xx.2023 vedtatt følgende minsteareal:

	Elg	Hjort	Rådyr
Hele kommunen	3 000	30 000	500

I henhold til § 9 i forskrift om forvaltning av hjortevilt kan kommunen ved tildeling av fellingsretter fravike minstearealet ved jakt på elg, rådyr og hjort med inntil 50 %. Vedtaket må begrunnes i ulikheter i viltartenes levekår i kommunen, bestandens størrelse og utvikling, eller den skaden den påfører andre næringer, eller andre ekstraordinære forhold. Vedtaket er et enkeltvedtak, og kan påklages.

Felling av skadegjørende hjortevilt

Kommunen kan etter Naturmangfoldloven § 18 b og § 18 fjerde ledd gi tillatelse til skadefelling av hjortevilt for å avverge skade på avling, husdyr, skog, fisk, vann eller annen eiendom.

Aurskog-Høland kommune har en høy terskel for å innvilge skadefelling av elg, hjort eller rådyr, slik som beskrevet i Naturmangfoldloven § 18.

Kommunen oppfordrer valdene til å bruke sine muligheter til å tildele flere og andre typer dyr innafor ordinær jakttid i de områdene med større press på landbruksinteressene.

Det skal være gjennomført omfattende skadeforebyggende tiltak:

- Utført skremselstiltak må være beskrevet, av vesentlig omfang, dokumentert og vurdert til å ikke ha tilstrekkelig effekt.

En søknad til kommunen om skadefelling av hjortevilt skal inneholde:

- Hvilken art gjør skade?
- Hvor mange dyr er årsak til skade?
- Hvilke perioder gjør dyret eller dyrene skade?
- Hva er det gjort skade på og i hvilket omfang?
- Hvilke tiltak er eventuelt utprøvd for å redusere eller forhindre omfanget av skade, og kostnaden av tiltakene?
- Er eiendommen organisert i jaktvald for arten som gjør skade?
- Har eiendommen vært plaget med hjorteviltskader tidligere år?
- Er det søkt skadefelling tidligere år?
- Effekter av eventuell tidligere skadefelling - har det ført til skadereduksjon og hvor lenge har dette vart?

Kassering av dyr

Felt hjortevilt som ikke er egnet som menneskemat kan kasseres. Kassering kan kun gjøres av veterinær eller av den som kommunen måtte bestemme. Det er i slike tilfeller viktig å kunne framvise de nødvendige vitale organer (hjerte, lunger, lever, nyrer og milt) ved forespørsel. Dyr som skal vurderes kassert kan fremvises på slakteplass så fremt vitale organer og hodet kan fremvises samtidig. Ved kassering tas ikke dyret på kvoten, men tilfaller det kommunale viltfondet.

Frister i hjorteviltforvaltningen

15. januar:

Fremme forslag om endring i minstearealet.

15. mars:

Frist for kommunen å fastsette minstearealet.

31. mars:

Frist for kommunen å rapportere fallvilt til SSB via Hjorteviltregisteret.

1. april:

Kommunens frist for å trekke tilbake valdgodkjenning

Kommunens frist for å trekke tilbake godkjenning av bestandsplan og bestandsplanområde

Kommunens frist for tilbaketrekking av kvotefri jakt på rådyr

Rettighetshavers frist for å trekke eiendommen ut av godkjent eller omsøkt vald eller trekke et vald ut av godkjent bestandsplanområde

1. mai:

Rettighetshavers frist for å søke godkjenning av vald eller bestandsplanområde.

Rettighetshavers frist for å melde endringer i valdet eller i bestandsplanområde til kommunen.

Rettighetshavers frist for å søke om godkjenning eller endringer av bestandsplan.

Rettighetshavers frist for å søke om kvotefri jakt på rådyr.

15. juni:

Kommunes frist for å godkjenne vald, bestandsplanområde, bestandsplan for elg eller hjort og kvotefri jakt på rådyr.

Frist for utsending av fellingstillatelser av elg, hjort og rådyr.

Rapportering: For elg, hjort og rådyr skal valdansvarlig representant rapportere årlig fellingsresultat til kommunen innen 14 dager etter endt jakt. Kommunen skal innen

30 dager etter endt jakttid rapportere dette til Statistisk Sentralbyrå gjennom Hjorteviltregisteret.

Kommunen kan også etter søknad gi dispensasjon fra noen tidsfrister og det samme gjelder Miljødirektoratet.

Vedlegg statistikk

Diagram : Antall skutte dyr

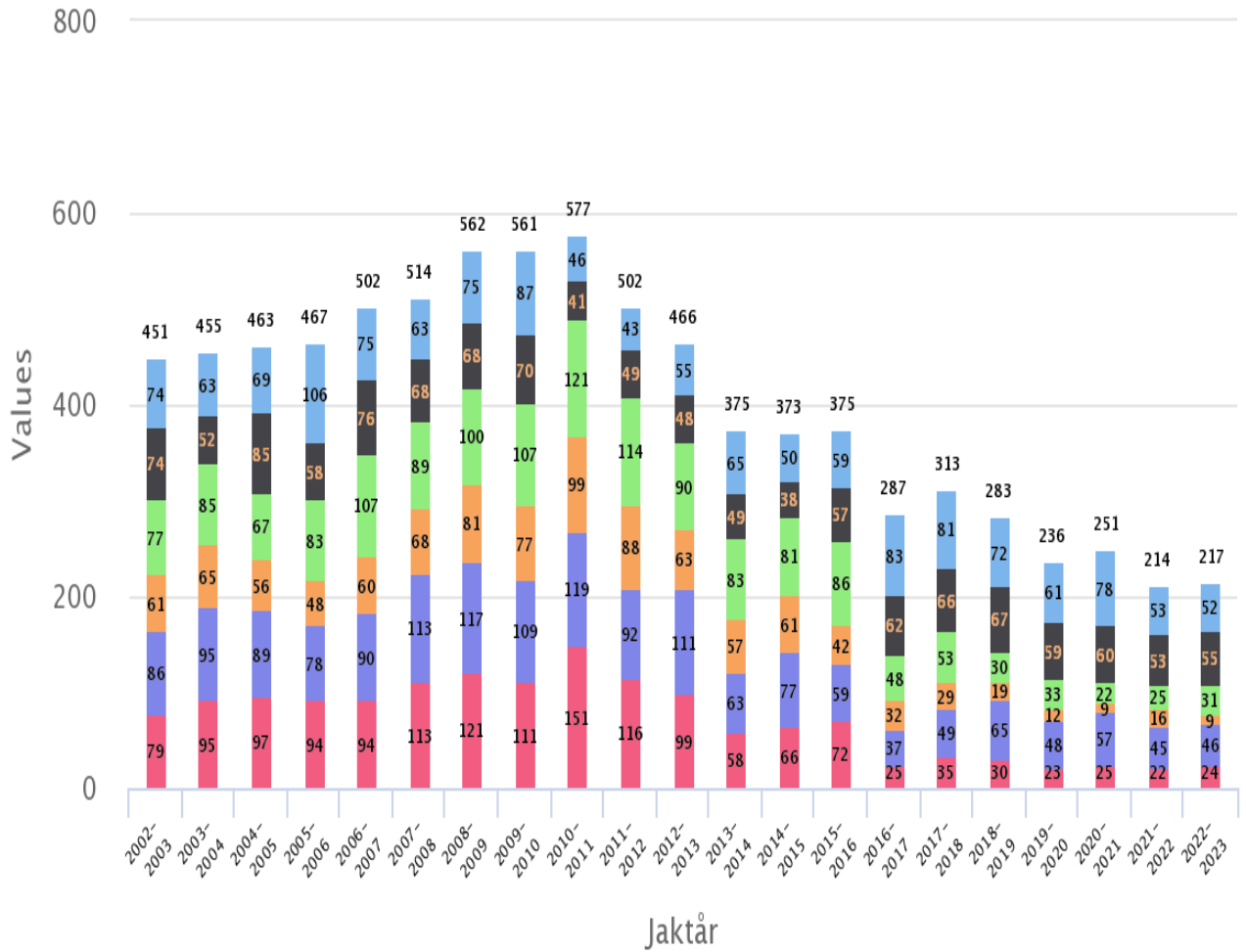
Fra : 2002-2003

Til : 2022-2023

Tidsperiode : Hele jaktåret

Antall skutte dyr i valgt tidsperiode for de enkelte jaktårene

Aurskog Høland » Elgjakt » Elg

● Oksekalv ● Kukalv ● Okse 1,5 år ● Ku 1,5 år ● Okse 2,5 år og eldre ● Ku 2,5 år og eldre

Kilde : www.viltrapporten.no

Diagram : Sett kalv pr. hunddyr

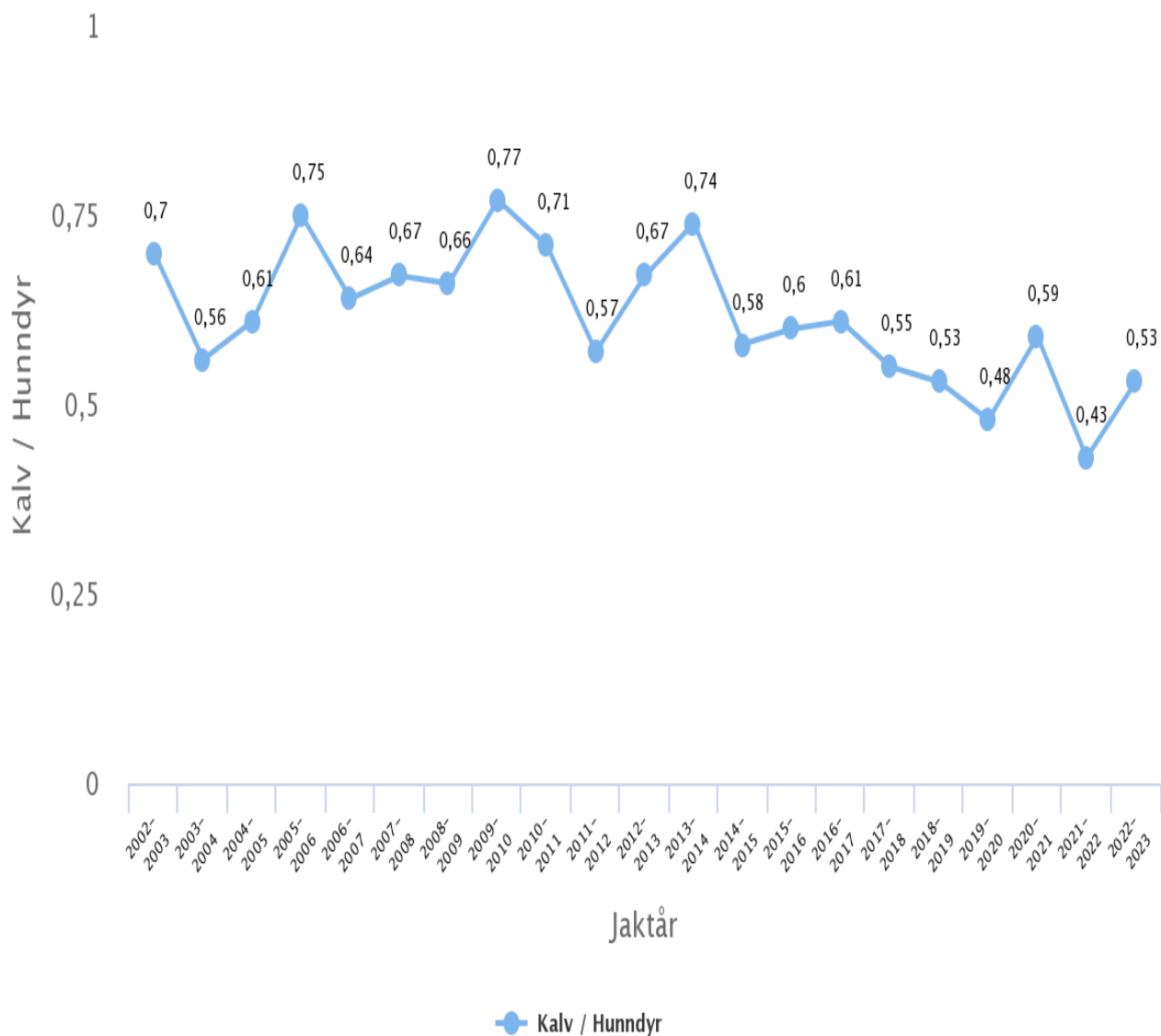
Fra : 2002-2003

Til : 2022-2023

Tidsperiode : Hele jaktåret

Sett kalv pr. hunddyr

Aurskog Høland » Elgjakt » Elg

Kilde : www.viltrapporten.no

Diagram : Kjønnfordeling

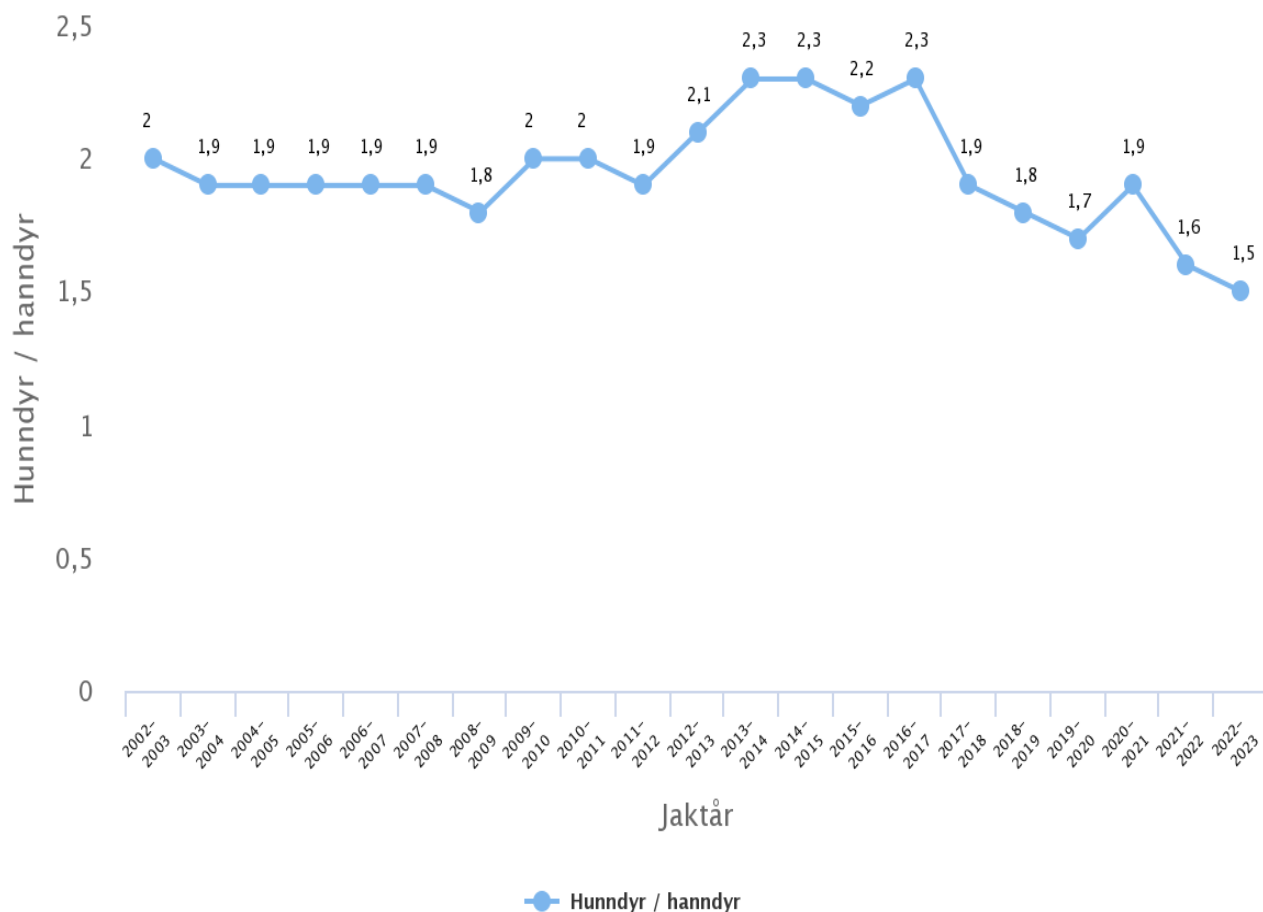
Fra : 2002-2003

Til : 2022-2023

Tidsperiode : Hele jaktåret

Antall observerte hunndyr per observert hanndyr

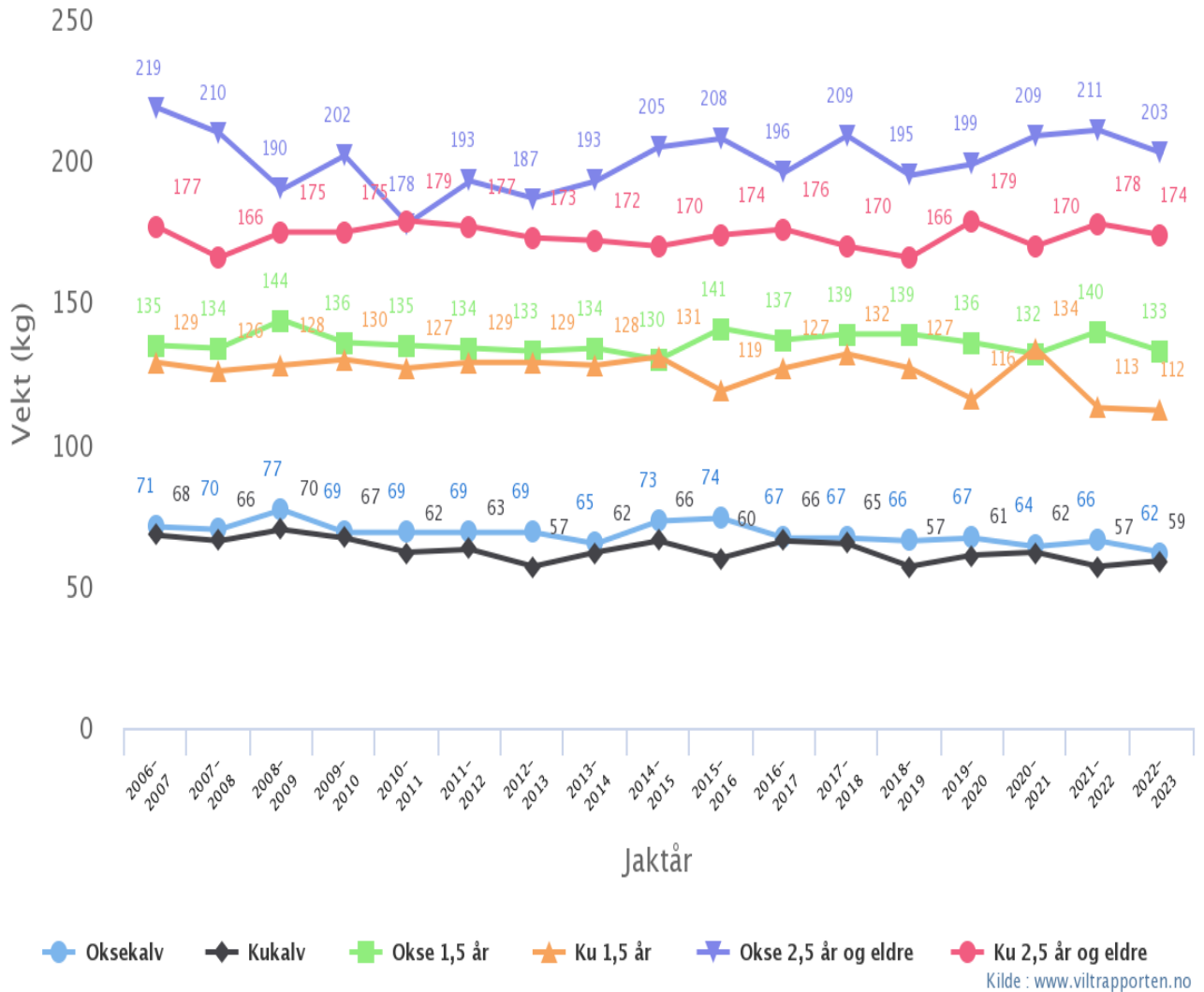
Aurskog Høland » Elgjakt » Elg

Kilde : www.viltrapporten.no

Gjennomsnittsvekt for dyr skutt i valgt tidsperiode i de enkelte jaktårene

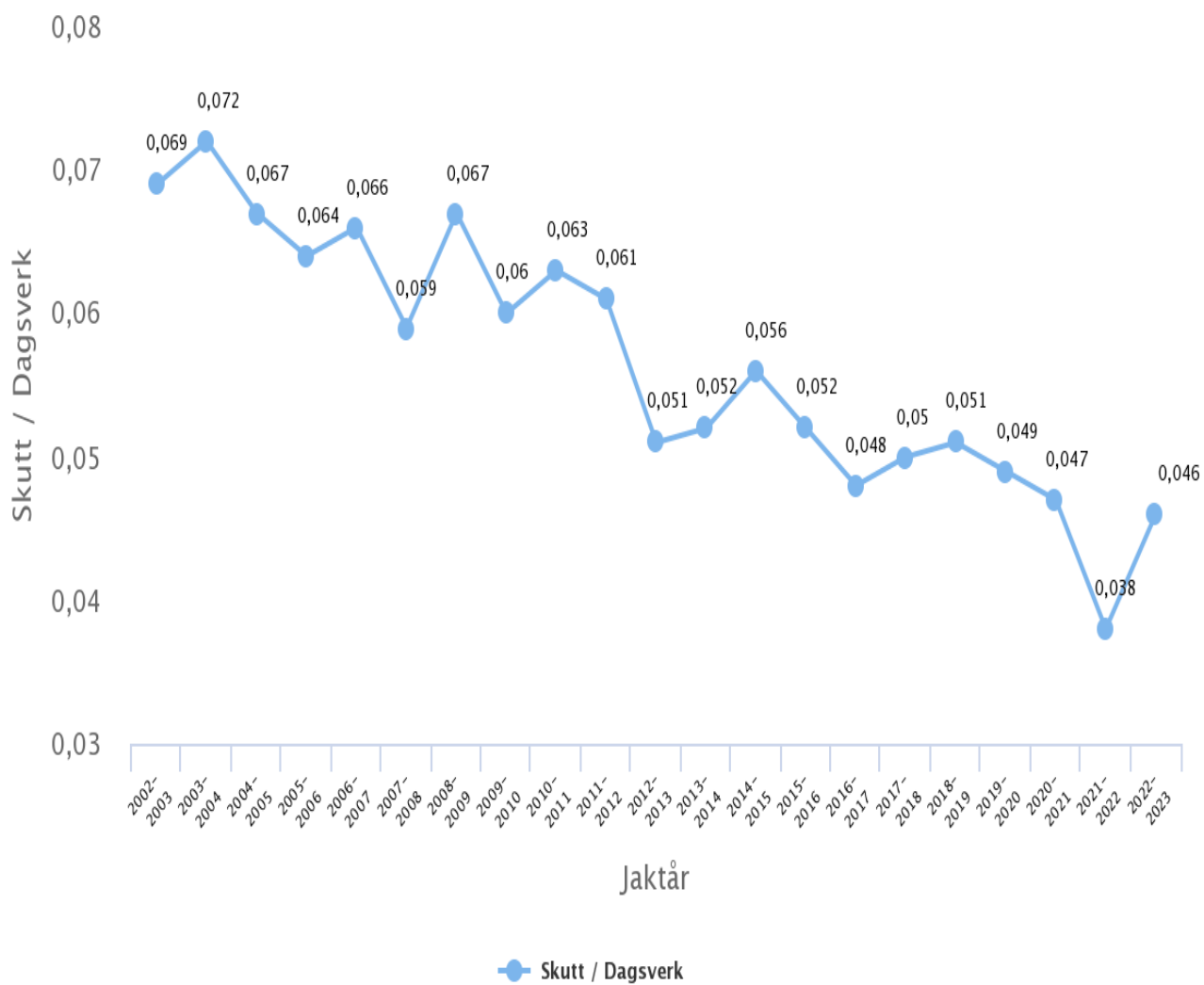
Aurskog Høland » Elgjakt » Elg

Kilde : www.viltrapporten.no

Antall skutt per dagsverk jaktet

Aurskog Høland » Elgjakt » Elg

Kilde : www.viltrapporten.no

Diagram : Vekt- og gevirutvikling

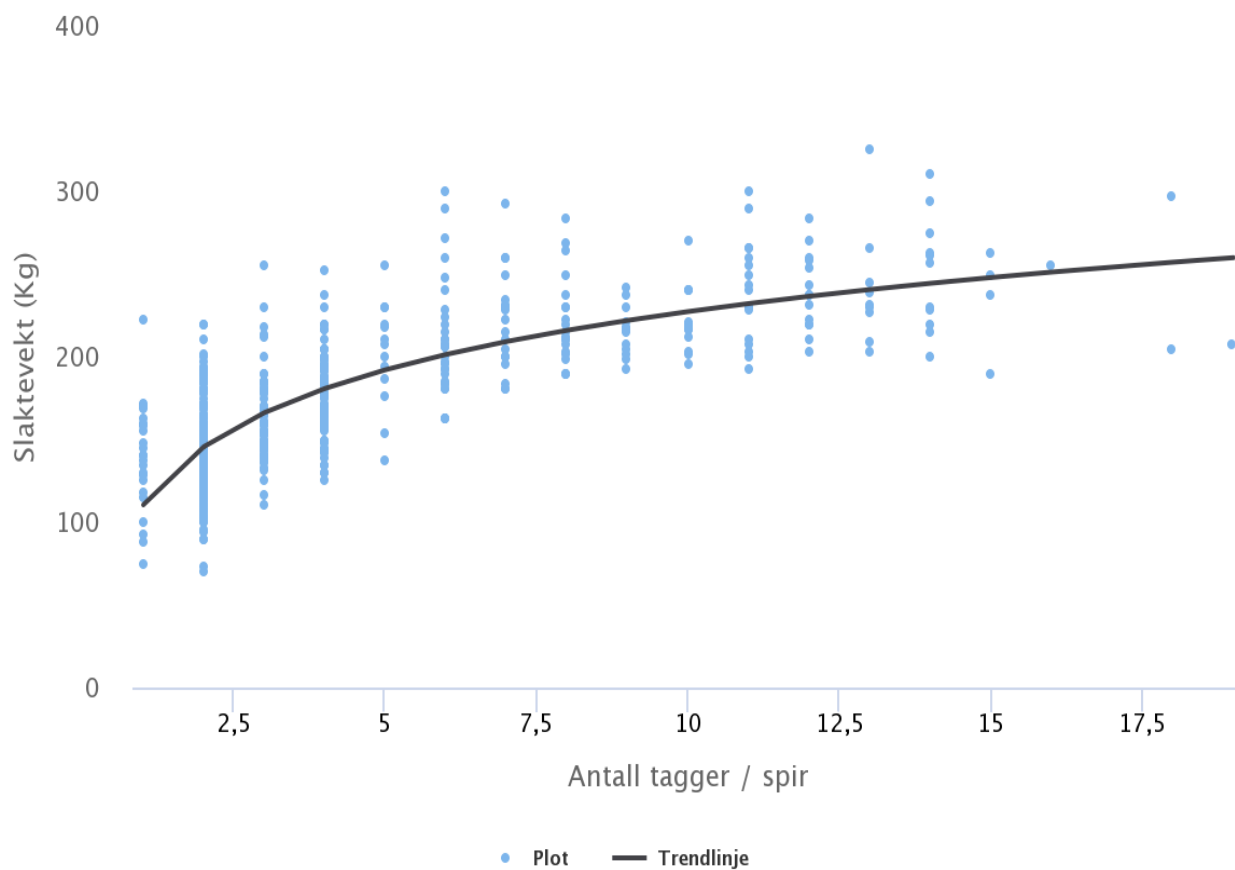
Fra : 2016-2017

Til : 2022-2023

Tidsperiode : Hele jaktåret

Slaktevekt og gevirutvikling for skutte dyr

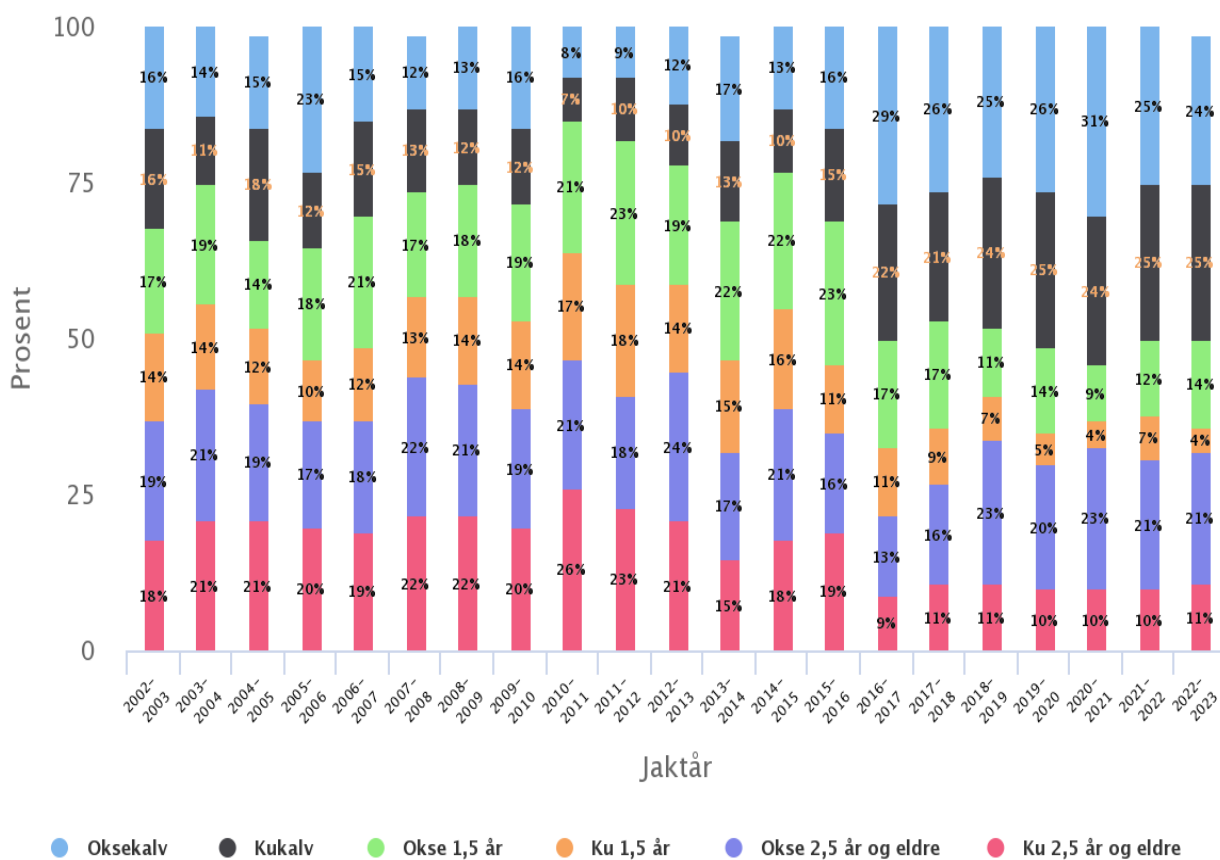
Aurskog Høland » Elgjakt » Elg

Kilde : www.viltrapporten.no

Prosentvis fordeling av skutte dyr i valgt tidsperiode i de enkelte jaktårene

Aurskog Høland >> Elgjakt >> Elg

Kilde : www.viltrapporten.no

